

การศึกษาเรื่อง ความขัดแย้งการใช้น้ำของชุมชนที่สูงบริเวณน้ำแม่ขานตอนบน อำเภอสะเมิง จังหวัดเชียงใหม่ โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาการใช้น้ำของชุมชนที่สูงบริเวณน้ำแม่ขานตอนบน เพื่อศึกษาถึงความขัดแย้งของการใช้น้ำของชุมชนที่สูงบริเวณน้ำแม่ขานตอนบน และเพื่อศึกษาถึงแนวทางการแก้ไขปัญหาของความขัดแย้งการใช้น้ำของชุมชนที่สูงบริเวณน้ำแม่ขานตอนบน การศึกษาครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้วิธีการสังเกตแบบมีส่วนร่วมและแบบไม่มีส่วนร่วม ควบคู่กันไปกับ การสัมภาษณ์เจาะลึก และการสนทนากลุ่ม พื้นที่ที่ศึกษา ได้แก่ กลุ่มน้ำแม่ขานตอนบน ในบริเวณพื้นที่ 2 หมู่บ้าน คือ บ้านแม่ตะละ ตำบลยั้งเมิน และบ้านห้วยเต่า ตำบลบ่อแก้ว อำเภอสะเมิง จังหวัดเชียงใหม่ ประชากรที่ใช้ในการศึกษา ประกอบด้วยราษฎร 2 หมู่บ้านรวมมี 427 คน จำแนกเป็น จำนวน 83 ครัวเรือน โดยใช้ครัวเรือนเป้าหมายเฉพาะกลุ่มประชากรที่อยู่ต้นน้ำ และกลุ่มผู้ที่อยู่ท้ายน้ำ การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา ตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า และนำเสนอผลการศึกษาในรูปของการบรรยายพรรณนา ผลการศึกษาสรุปได้ดังนี้

1. รูปแบบการใช้น้ำของชุมชนทั้ง 2 ชุมชนใช้น้ำจากระบบประปาภูเขาในการอุปโภค และบริโภคภายในครัวเรือน ส่วนระบบการเกษตรมีการใช้น้ำฝนปลูกพืชไร่ และใช้น้ำในลำห้วย ปลูกพืชไร่ นาดำ และเลี้ยงปศุสัตว์
2. ปัญหาความขัดแย้งของชุมชนทั้งสองชุมชน เกิดขึ้นจากชุมชนทำนน้ำ ประสบปัญหาการขาดแคลนปริมาณน้ำและคุณภาพน้ำที่ใช้การอุปโภค บริโภคภายในครัวเรือน ปัญหาการใช้น้ำเพื่อการเกษตรนอกฤดูฝน อีกทั้งปัญหาการใช้น้ำเลี้ยงปศุสัตว์ และตลอดจน ปัญหาความอุดมสมบูรณ์ของแหล่งอาหารในลำห้วย
3. แนวทางการแก้ไขปัญหา คือ ชุมชนทั้งสองฝ่ายได้ร่วมกันกำหนดกฎระเบียบ ข้อบังคับตลอดจนแนวทางการปฏิบัติระหว่างชุมชน โดยมีหน่วยงานรัฐประสานงานเพื่อแก้ปัญหา การจัดการทรัพยากรน้ำ และส่งเสริมการจัดการด้านป่าไม้ โดยการลดพื้นที่เพาะปลูกบริเวณ ป่าต้นน้ำ ป้องกันไฟป่า ดูแลรักษาป่าต้นน้ำให้อุดมสมบูรณ์

The study of Conflicts over Water Usage of Highland Community in the Area of Upper Mae Khan River, Amphoe Samoeng, Changwat Chiang Mai aimed at investigating the water utilization of those communities around upper Mae Khan river and to find out means applicable for problems derived from the conflicts as such. This qualitative study was conducted in order to retrieve data with participatory and without participatory observation; profound interviews and group discussions were made. It was launched over the upper Mae Khan river in which two villages were located – Baan Mae Ta la of Yung Mern Sub-District and Huey Tao of Boa Kaew of Sameung District, Chiang Mai Province. The number of population from those two villages was 427 of 83 households set aside as target group of the population around the upper and lower Mae Khan river. The data derived, as far as the content and tripartite parties were concerned, was analyzed and descriptively presented. The results showed that:

- 1) Patterns of water utilization found in those two communities were found as household consumption via the hill water supply. Agricultural practices were relied upon rain fed cultivation while water from creeks was made for rice growing and was partially provided for livestock.

- 2) Conflicts found among those two communities were in forms lower Mae Khan river to have a problem of water shortages and quality of water for consumption, water being made use of when rainy season being over, Furthermore to have a problem livestock and including to have a problem gained from other rich water resources.

- 3) Means applicable for problem solving made possible if both communities joined hands in creating practical regulations for both communities by the government to coordinate activities regarding the conservation of rich forests for watersheds.